
Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra "sommarfjøs", Oppistog Viki, Valle kommune, Agder fylke, Norge

NNU Rapport 32 – 2023

Claudia Baittinger og Niels Bonde

Foto: Eivind Dalseg

Dendrokronologi

Nationalmuseet
Miljøarkæologi og Materialeforskning

Norge

Agder

Oppistog Viki

Valle kommune
Gnr/Bnr: 44/7

Koordinater: 59.2044542 N, 7.5484 E

Formål: Datering og opbygning af grundkurve

Indsendt af Agder fylkeskommune og Nationalmuseet

Prøver er udtaget af Eivind Dalseg

Træart: fyrretræ (*Pinus sylvestris*)

Undersøgt af: Niels Bonde, Claudia Baittinger og Magnus Hjorth
Jørgensen
NNU j. nr.: A9779, juli 2023.

Resultatet kan frit anvendes ved henvisning til denne rapport. Kontakt evt. laboratoriet for yderligere oplysninger mm. Rapporten kan endvidere lastes ned fra hjemmesiden www.nnuweb.dk, under Dendrokronologi, Se endvidere Agder fylkekommunes oversigt over dendrokronologiske undersøgelser <https://agderfk.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=4426ccc94a764da08c59a313aff22b29>

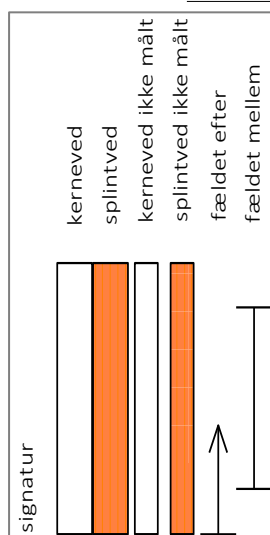
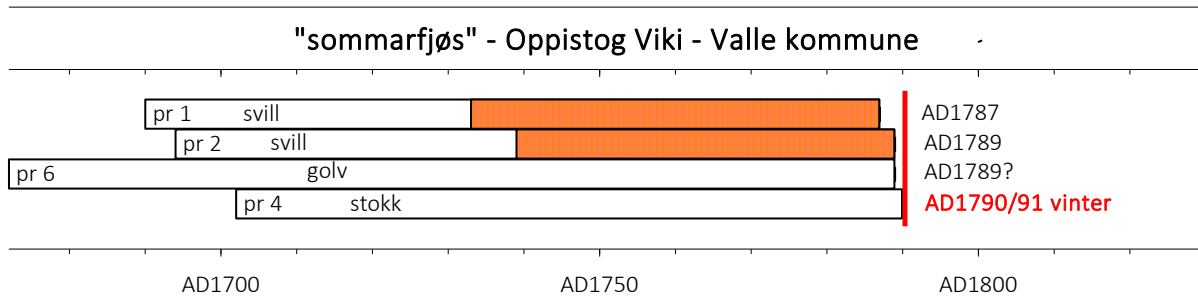
”sommarfjøs”

Der er undersøgt seks prøver fra seks stokke/emner. Alle af fyrretræ (*Pinus sylvestris*).
Alle er udtaget som borekerner (se vedhæftede feltrapport).
Der er konstateret splintved på to prøver. På fem prøver er der konstateret waldkante (træets sidst dannede årring).

Antallet af årringe i de undersøgte prøver varierer mellem 50 og 118.

Fire prøver er dateret

For statistiske værdier / beskrivelse med mere vedrørende de enkelte prøver, se katalog.

Dateringsdiagram som angiver årringskurvernes indplacering på en tidsskala med angivelse af yngste, bevarede årring samt beregnede **fældningstidspunkt** for træerne, som de daterede prøver stammer fra. Hvert rektangel repræsenterer en årringskurve. Der er konstateret splintved på to prøver. Alle daterede prøver har formentlig waldkante bevaret.

Fire prøver er dateret.

Tolkning:

Fire daterede prøver stammer fra træer, der er fældet omkring AD1787-91. På prøve 1 og 2 er det oplyst, at stokkerne har "barkkant" (waldkante), se katalog, og der er konstateret splintved. På prøve 4 og 6 er der konstateret waldkante.

Middelkurve

Årringskurverne fra de daterede prøver er sammenregnet til en middelkurve **n472m001** på 119 år, som dækker perioden AD1672-1790.

Kryds-datering absolut

Årringskurverne er søgt dateret ved hjælp af relevante grund - og referancekurver for fyrretræ fra det sydlige Norge. (se tabel)

Referencer:

For *t*-værdi:

Baillie, M.G.L. & J.R.Pilcher, 1973: A simple cross-dating program for tree-ring research. *Tree-Ring Bulletin* 33, pp. 7-14.

Ved undersøgelsen er der, udover laboratoriets egne udviklede grund- og referencekurver, anvendt kurver, som er stillet til rådighed af NTNU Vitenskapsmuseet Nasjonallaboratoriene for datering, Trondheim.

kurver	-	-	N472m001	
-	start	dates	AD1672	
-	dates	end	AD1790	
aam01	AD1254	AD1744	5.20	N Aust Agder indelands Setesdal
Aam02	AD1487	AD1837	6.53	N Aust Agder kystnær
N Aaseral NB02	AD1223	AD1857	3.99	N Aaseral 113 timber
VA_2011_3	AD1223	AD1879	6.50	N Vest-Agder m Aaseral
V AuAaseralPISY2	AD1353	AD1936	6.00	N Vest-Agder minus Aaseral

Tabel: Absolut datering. *t*-værdier for kryds-datering med grund- og referencekurver. For *t*-værdier se Baillie & Pilcher, 1973.

Beregning af middelkurver

Mean sequence - N472m001

Dated AD1672 to AD1790

Contains the following files

N4720019.d dated AD1690 to AD1787 of type R 54 Y

N4720029.d dated AD1694 to AD1789 of type R 50 Y

N4720049.d dated AD1702 to AD1790 of type R 0 W

N4720069.d dated AD1672 to AD1789 of type R 0 !

Katalog over undersøgte prøver

N4720019

A9779 Oppistog Viki sommarfjøs svill S pr 1
 Raw Ring-width PISY data of 98 years length
 Dated AD1690 to AD1787
 54 sapwood rings and bark surface
 Average ring width 142.59 Sensitivity 0.14
 Interpretation: AD1787

N4720029

A9779 Oppistog Viki sommerfjøs svill V pr 2
 Raw Ring-width PISY data of 96 years length
 Dated AD1694 to AD1789
 50 sapwood rings and bark surface
 Average ring width 125.00 Sensitivity 0.15
 Interpretation: AD1789

N4720039

A9779 Oppistog Viki sommerfjøs sperr 3 fra S pr 3
 Raw Ring-width PISY data of 50 years length
 Undated; relative dates - 1 to 50
 0 sapwood rings and no bark surface
 Average ring width 171.64 Sensitivity 0.17

N4720049

A9779 Oppistog Viki sommerfjøs stokk 2 fra A
 Raw Ring-width PISY data of 89 years length
 Dated AD1702 to AD1790
 0 sapwood rings and winter bark surface
 Average ring width 138.66 Sensitivity 0.11
 Interpretation: AD1790/91 winter

N4720059

A9779 Oppistog Viki sommerfjøs Ås mod aust
 Raw Ring-width PISY data of 68 years length
 Undated; relative dates - 1 to 68
 0 sapwood rings and winter bark surface
 Average ring width 150.97 Sensitivity 0.12

N4720069

A9779 Oppistog Viki sommerfjøs gulv pr 6
 Raw Ring-width PISY data of 118 years length
 Dated AD1672 to AD1789
 0 sapwood rings and possible bark surface
 Average ring width 85.08 Sensitivity 0.19
 Interpretation: AD1789?

**FELTRAPPORT
BYGNINGSVERN I AGDER**

Dendrokronologisk objekt:	Oppistog Viki
Fylke:	Agder
Kommune:	Valle
Gnr/Bnr:	44/7
Prøvene tatt av:	Eivind Dalseg
Dato for prøvetaking:	30.11.2021
Koordinater	Ca 6586608.27, 75002.42

Prøve nr.	Etg./ ev del av hus	Rom/ bygn. del	Del	Sted på del	Marg Ja/nei	Geit Ja/nei	Bast Ja/nei	Bark Ja/nei	Be- arb. Ja/nei	Kommentar
1	Laftestokk		Svill	S			ja	ja		Barkkant
2	Laftestokk		Svill	V			ja	ja		Barkkant
3	Takkonstruksjon		Sperr nr 3 frå sør.	S			ja	ja		Usikker barkkant, men manglar i så fall ikkje mange årringane.
4	Laftestokk		Stokk nr 2	A						Ikkje notert barkkant eller ikkje. Kvist i marginen.
5	Takkonstruksjon		Ås mot aust	A		ja				Usikker.

Prøve nr.	Etg./ ev del av hus	Rom/ bygn. del	Del	Sted på del	Marg Ja/nei	Geit Ja/nei	Bast Ja/nei	Bark Ja/nei	Be- arb. Ja/nei	Kommentar
6	Golv		Golvbord			ja			ja	Ikkje notert plassering. Gjenbruksmaterial. Eldre sperre.

Kommentar:

Mykje gjenbrukstømmer. Vanskeleg å få gode prøver av bygningen.

Bygningsbeskrivelse:

Lafta sommarfjøs med mykje gjenbrukstømmer. Fleire generasjonar med tømmer. Noko grovt mageteljd. To sideåsar på kvar side med raptar og bølgeblekk på taket. Ikkje tatt mål av bygget. Intakt inventar med båsar. Mageteljd tømmer har sekskanta laftehals med skjult kinning i underhogget.

